

Baradla – Alsó-Baradla

A közelmúltban — január 14-e és 24-e között — egy huszonnyolc barlangászról álló csapat vért tanyát az aggteleki cseppkőbarlangban, hogy állandóan lent tartózkodva egyrészt újabb járatokat és kúrtókat tárjon fel, másrészt a folyamatos föld alatti létezését gyakorolja, tanulmányozza. Az *Adamkó* Péter vezette *Baradla '88* nevű vállalkozás résztvevői az aggteleki főbejáratról mintegy 2 kilométernyire, 150 méteres mélységben az úgynevezett *Libanon-hegye* nevű barlangrészben húzták fel sátraikat, s onnan kiindulva igyekeztek az ediginél jobban megismerni a lenti birodalmat. Expedíciójuk eredménye: *feltártak egy 500 méternyi hosszú új járatot, megismertek tizenkilenc kúrtót.* Egyúttal azt is kiderítették, hogy az *őseMBER* minden bizonnyal otthonául használta a barlangot. Mint ezt a *Szultán-pamlag* nevű részen talált állatcsontok jelezték, ott valóban emberi lakhely volt. S mivel a hajdan elfogyasztott állatok csontjaira a mostani bejáratról mintegy 2300 méterre akadtak rá, az is bizonyossá vált, hogy egykor a közelben egy *másik bejáratnak* kellett lennie. Ezt föltehetőleg egy földrengés torlaszolta el időközben. Ha nem tartozik is a tudományos fölfedezések sorába, azt szintén meg kell még említenünk, hogy a Baradla '88 expedíció érdekes — és ismerős! — *kézzjegyeket* talált a barlangfalakon, közöttük *Csokonai Vitéz Mihályét* és *Petőfi Sándorét.* A legrégibbről való névfelírás 1742-ből származik.

Ez a most véget ért — s valószínűleg a nyáron tovább folytatódó — expedíció jó alkalom arra, hogy az üregrendszer *alatt* húzódó, úgynevezett *Alsó-Baradláról* szintén szót ejtsünk. Kevesen tudják ugyanis, hogy *Jósvafőn* egy még mélyebben levő barlang is húzódik. Ezt azonban egészen 1982-ig csak kevéssé ismerték, mert kellő felszerelés és műszaki segítség nélkül oda bejutni nem lehetett. Ekkor azonban a *KPVDSZ Vörös Meteor Természetbarát Egyesülete* olyan *könnyűbúvár* felszereléshez és olyan — villanyárammal működtetett — *zagszivattyúkhoz* jutott, amelyekkel immár biztonságosan és eredményesen juthattak előre a szifonok során.

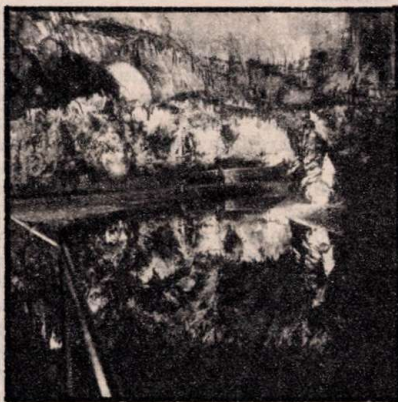
1982. július 16-ától kezdve pontosan *ötvennégy* napon át dolgozott ezen a feltáráson 157 (!) barlangász. (Csupán a föld alatt 2121 órát töltöttek el.) Sokáig jó ütemben ment a munka. Összesen *tizenhat* szifonon sikerült túljutniuk, s a víztelenítő rendszert több mint 700 méternyi hosszan kiépíteniük.

Ekkor azonban olyan nagy tömegű felszíni csapadék zúdult alá, hogy a kutatást azonnal abba kellett hagyni, s ráadásul az értékes be rendezések egy része is víz alá került. Szinte mindent újra kellett kezdeniük. Újra is kezdték, s kintartásuk eredményeként előbb ismét eljutottak a tizenhatodik szifonhoz, majd azt is megállapították, hogy attól nem messze a felső barlangrendszer úgynevezett *Oriások termét* egy *lejárát* köti össze az általuk feltárt Alsó-Baradlával. Ez a lejárát különben *víznyelőként* szolgál, s az vezet le a nagyobb árvizeket a mélybe.

Nyilván sokakat érdekel az is, hogy ebben a most emlegetett alsó barlangrészben vannak-e *cseppkövek*, Aggteleknek eme világszerete ismert ékességei. Nos, ott ilyenekben *nem* gyönyörködhetünk, mert az ismétlődő árvizek olyan erővel mossák és pusztítják a falakat, hogy azokon kalcitképződés nem tudott kialakulni. Így az Alsó-Baradla — ahova egyébként legelőször a Jakucs László vezette fölfedező csoport jutott be még 1952-ben — továbbra is csak egy földtani érdekesség és kevéssé ismert járatrendszer marad, s nem válhat belőle sokak számára vonzó kirándulóhely.

T. L.

(Németh Ernő felvétele)

Új favédő anyag: az Arbosept

A nyers fa az erdőn — vagy a feldolgozó üzemben — a többhónapos tárolás során *gombákkal fertőződhet*, s anyagának akár 25—30 százaléka is veszendőbe mehet.

A Faipari Kutatóintézet és a Központi Kémiai Kutatóintézet munkatársai — vegyipari hulladékokból — olyan anyagot hoztak létre, amely megakadályozza, hogy a

„LEGO” a vízépítésben

Vízépítő mérnökök — a Csongrád Megyei Tanács Építőipari Vállalata (CSOMIEP) szakembereinek vezetésével — *előregyártott mélyépítési elemrendszert* fejlesztettek ki TETAFAL néven. A vasbeton elemek csapokkal kapcsolhatók össze. Belőlük négyzet alakú cellák építhetők, mégpedig tetszés szerinti hosszúságban vagy derékszögben elágazó zezgugos rendben. Az elemcsaládnak a tagjai — a külső felületi, a belső összekötő, illetőleg a vízorris lefedő elem — az „építési modul mére sorok” szabványa szerint 90, 120, 150 és 180 centiméter oldalhosszúságú, négyzet alaprajzú celláknak az építésére vannak méretezve. Az elemek magassága 30 centiméter. A legnehezebb elem tömege is legföljebb 70 kilogramm. Az elemekben levő, műanyag csővel bélelt lyukak (átmérőjük 14 milliméter) jóvoltából utólag is létesíthető csapos kapcsolat az elemek között, tehát azok — akárcsak a LEGO-játék elemei — tovább is építhetők. Az elemek belül üres aknáknak, illetőleg kitöltött támfalaknak, kiterített árokburkolatoknak és aknáknak az építésére egyaránt alkalmasak. De terelplécsők, kerti támfalak, hullámtörők, silóoldalfalak stb. szintén építhetők belőlük. (N. Sz. I.)

Célszerű műemlékvédelem

Az ország egyik legjelentősebb izraelita műemléke, az 1768-ban, klasszicizáló barokk stílusban épült *apostagi zsinagóga* az Országos Műemléki Felügyelőség és a Bács-Kiskun Megyei Tanács támogatásával megmenekült a pusztulástól. Több mint 20 millió forintos költséggel úgy állítják helyre, hogy mai célokra hasznosítani lehessen. A munka nagyobbik részével már végeztek is a mesterek. A megfiatalodott épület a helybeli *Nagy Lajos Emlékmúzeum*, a községi könyvtár és a házasságkötő terem otthona lesz. (N. F.)

frissen vágott rönkök és más faanyagok gombákkal fertőződjenek.

Az *Arbosept* néven szabadalmaztatott anyagot — ezzel a pasztával a rönkök végeit kenik be — ez évben kezdik gyártani. A védekezés költségei — a kísérletek tanúsága szerint — bőven megtérülnek: az *Arbosept* ára a vele megmenthető faanyagának mindössze 1,5—2 százaléka. (K. I.)